

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2022. gada 29. jūnijā

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Anita Rodiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk –
Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums
Nr. 91/2022),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu:
 - 1.1. atzīt Militārā dienesta likuma 10. panta otro daļu un 15. panta pirmās daļas 1. punktu (turpmāk – apstrīdētās normas), par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un 102. pantam;
 - 1.2. nodrošināt viņas anonimitāti Satversmes tiesas procesā.
2. Militārā dienesta likuma 10. panta otrā daļa noteic, ka karavīram ir tiesības būt par biedru tādās biedrībās un nodibinājumos, kurām nav politiska rakstura, kā arī dibināt karavīru biedrības un nodibinājumus un piedalīties citos nepolitiskos pasākumos, ja šāda darbība netraucē dienesta pienākumu izpildi.

Savukārt Militārā dienesta likuma 15. panta pirmās daļas 1. punkts paredz, ka karavīram ir aizliegts veikt politisko darbību, pievienoties arodbiedrībām, organizēt streikus un piedalīties tajos.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē ietverto pamattiesību aizskārums gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa šo uzskatu pamatot.

No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja ir profesionālā dienesta karavīrs. Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētās normas liedz Pieteikuma iesniedzējai

būt profesionālajā dienestā vienlaicīgi ar biedra statusu politiskajā partijā. Vienlaikus pieteikumā ir norādīts, ka Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskārums ir nākotnē sagaidāms, jo no viņas iestāšanās politiskajā partijā izrietot skaidri paredzamas nelabvēlīgas sekas. Tādējādi tikšot aizskartas Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 102. pantā ietvertās tiesības apvienoties politiskās partijās un pārkāpts Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertais tiesiskās vienlīdzības princips.

No Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas izriet, ka pamattiesību aizskārums ir jābūt tagadējam (esošam), proti, tam jāpastāv pieteikuma iesniegšanas brīdī. Vienlaikus Satversmes tiesa ir atzinusi personas tiesības iesniegt konstitucionālo sūdzību nākotnē sagaidāma vai potenciāli iespējama pamattiesību aizskāruma gadījumā (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12.1. punktu*). Tagadējs (esošs) aizskārums un nākotnē sagaidāms vai potenciāls aizskārums ir dažādas, savstarpēji izslēdzošas aizskāruma formas.

No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja jau ilgstoši ir profesionālā dienesta karavīrs. Ja Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka aizskārums ir tagadējs (esošs), tad nepietiek ar konstatāciju, ka persona pieder pie grupas, uz kuru tiesību norma attiecas. Personai ir jāsniedz ticams pamatojums tam, ka tiesību normas izraisītās nelabvēlīgās sekas rada tai pamattiesību aizskārums. Proti, pieteikuma iesniedzējam ir jāpamato, kurā brīdī un kāpēc viņš sācis apstrīdētāja normā ietverto aizliegumu uztvert kā savu pamattiesību aizskārums (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 22.1. punktu*). Tomēr pieteikumā nav sniegts tāds faktisko apstākļu izklāsts, no kura būtu gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētā norma tieši šobrīd rada nelabvēlīgas sekas Pieteikuma iesniedzējai, kā arī pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts nav pietiekams, lai konstatētu Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskārums rašanās brīdi.

Savukārt, vērtējot nākotnē sagaidāmu personas pamattiesību aizskārums un izlemjot jautājums par lietas ierosināšanu, Satversmes tiesa ņem vērā gan risku, ka šis ierobežojums nenovēršami skars konkrēto personu, gan arī iespējamo personas

tiesisko interešu aizskārums (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 22. jūnija sprieduma lietā Nr. 2009-111-01 10. punktu*). Nākotnē sagaidāms aizskārums var būt pamats lietas ierosināšanai un izskatīšanai pēc būtības tikai tādos gadījumos, kad nelabvēlīgās sekas, kas personai iestātos tiesību normas piemērošanas gadījumā, radītu tai būtisku kaitējumu (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 23.2. punktu*). Līdz ar to, ja Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka aizskārums ir nākotnē sagaidāms, tai jāsniedz gan pamatojums tam, ka šis ierobežojums nenovēršami skars Pieteikuma iesniedzēju, gan arī pamatojums tam, ka nelabvēlīgās sekas, kas iestātos tiesību normas piemērošanas gadījumā, radītu tai būtisku kaitējumu. Pieteikumā šāds pamatojums nav sniegts.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

7. Papildus Pieteikuma iesniedzēja lūdz nodrošināt viņas anonimitāti Satversmes tiesas procesā.

Saskaņā ar likuma „Par tiesu varu” 28.³ pantu pieteikums, pēc kura izskatīšanas pieņemts lēmums par atteikšanos ierosināt lietu, ir ierobežotas pieejamības informācija. Lēmums par atteikšanos ierosināt lietu var tikt publicēts Satversmes tiesas mājaslapā, aizklājot fizisku personu identificējošus datus. Tādējādi konkrētajā gadījumā nav nepieciešams papildus noteikt ierobežotu pieejamību Pieteikuma iesniedzēju identificējošajai informācijai.

Līdz ar to šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais lūgums ir atstājams bez izskatīšanas.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

1. Atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 91/2022).
2. Atstāt bez izskatīšanas šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādīto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš